

ÚKOLY RVD V SOUDOBÉM BOJI

Vliv nové výzbroje a bojové techniky postupně zaváděné v raketovém vojsku a dělostřelectvu (RVD) se hluboce odráží v bojových řádech vševojskového i odborného charakteru. Jedním z rozhodujících činitelů, který ovlivňuje použití RVD, jsou jeho bojové a palebné možnosti. Jednoznačně to stanoví Bojový řád pozemního vojska Československé lidové armády (divize, brigáda, pluk) v článku 4., který uvádí, že: „Soudobý vševojskový boj vyžaduje, aby vojska dovedně využívala všech prostředků ničení, bojové a speciální techniky...“

Charakteristickým rysem Bojového řádu pozemního vojska ČSLA je v oblasti RVD další tvůrčí rozvinutí principů jeho použití v podmínkách zvýšených bojových a palebných možností raketových a dělostřeleckých zbraní.

Významným ustanovením řádu je systematické uspořádání palebné činnosti raketového vojska a dělostřelectva a dalších prostředků v **jaderném a palebném ničení nepřítele**. Uplatněním tohoto pojmu v Bojovém řádu pozemního vojska ČSLA patří úder raketového vojska a palba dělostřelectva do systému velení a řízení vojsk vševojskovým velitelem a štábem jako jeden z rozhodujících činitelů úspěchů v boji. Dokumentují to základní ustanovení tohoto řádu o vedení vševojskového boje, v nichž se uvádí:

1. Základním způsobem vedení boje za použití jaderných zbraní je současné ničení uskupení nepřítele (včetně jeho prostředků jaderného napadení) a dalších důležitých objektů jadernými údery do celé hloubky jeho sestavy.

2. Základním způsobem vedení boje za použití konvenčních zbraní je postupné ničení uskupení nepřítele, jeho záloh a důležitých objektů v hloubce.

To jsou zároveň také rozhodující požadavky, které limitují úkoly a celou bojovou činnost RVD v boji.

Účast oddílů vojskových raket a dělostřelectva, které používá jadernou municí, v **jaderném ničení nepřítele** spočívá v plnění úkolů prvního a následujících jaderných úderů. Účast, úkoly a způsob jejich plnění v prvním jaderném úderu jsou Bojovým řádem pozemního vojska ČSLA jednoznačně stanoveny. Realizace dalších jaderných úderů je v kompetenci velitele divize. Přitom ovšem je třeba respektovat úsilí raketového vojska, usměrněné nařízení velitele armády na rozhodující směr bojové činnosti vojsk.

Hlavními objekty [cíli] jaderného ničení prostředky divize zůstávají i nadále prostředky jaderného napadení, hlavní uskupení vojsk, místa velení, vojsko protivzdušné obrany a další důležité objekty [cíle] v taktické a bližší operační hloubce nepřítele, mezi něž je třeba řadit prvky průzkumných a palebných systémů (velmi přesných zbraní). Jde tedy o objekty prvořadě důležitosti, které je nutné ničit ihned po jejich zjištění.

Novým pojmem, který Bojový řád pozemního vojska ČSLA uvádí, je **palebné ničení nepřítele** jakožto současné i postupné komplexní palebné působení na nepřítele všemi druhy prostředků ničení konvenční municí, řízené z jednoho místa, jedním velitelem.

Pro útok i obranu platí zásada, která stanoví, že palebné ničení uskutečňujeme do celé hloubky bojového úkolu svazku. Rozdíl je v časovém uspořádání stanovených úkolů a ve způsobech jejich realizace. Za útoku palebné ničení plánujeme a uskutečňujeme v několika obdobích, tedy v určitém časově omezeném úseku, kdežto v obraně je realizováno v souladu s úkoly obranného boje.

Náčelník a štáb raketového vojska a dělostřelectva divize při organizaci účasti raketového útvaru, organického, posilového a přibráného dělostřelectva v palebném ničení nepřítelů za útoku vychází z pokynů velitele divize, které zpravidla připraví skupina pro plánování jaderného a palebného ničení za řízení náčelníka štábu divize.

Náčelník RVD divize k návrhu na účast raketového vojska a dělostřelectva musí připravit a ve skupině projednat zejména tyto otázky:

- které objekty ničit oddílem vojskových raket a dělostřelectvem konvenční municí,

- potřebný stupeň zničení objektů, hustotu a uskupení dělostřelectva,

- období palebného ničení, dobu jejich zahájení a ukončení, prostředky RVD, které úkoly budou v jednotlivých obdobích plnit a způsoby plnění palebných úkolů.

Bojový řád pozemního vojska ČSLA stanoví v této souvislosti povinnosti skupiny pro plánování jaderného a palebného ničení, z nichž důležitým úkolem je podrobné zpracování Plánu palebného ničení nepřítelů. Na základě tohoto dokumentu pak štáb RVD divize zpracuje Tabulku úderů a palby RVD divize a další dokumenty, určené Bojovým řádem RVD ČSLA.

Při plánování úkolů raketového vojska a dělostřelectva v jednotlivých obdobích palebného ničení nepřítelů **za útoku** je nutné plně respektovat jejich cíle, které vyplývají z potřeby spolehlivé podpory vojsk. V období **palebného zabezpečení přesunu vojsk** je cílem vyřadit z činnosti síly a prostředky nepřítelů, které by mohly ohrozit včasné vyvedení vojsk na čáru nasazení. Tento úkol bude plnit raketové vojsko a dělostřelectvo s velkým dostředím v součinnosti s letectvem. Hlavními objekty (cíli) budou zvláště jednotlivé prvky průzkumných a palebných systémů, dělostřelecké a protiletadlové baterie, prostředky REB a velitelská stanoviště nepřítelů. Začátek tohoto období palebného ničení bude zapotřebí volit se zahájením přesunu vojsk na čáru nasazení.

Důležitým úkolem uvedeného období je i zmaření nepřátelské protipřípravy. Kromě toho je účelné organizovat v tomto období i klamná a dezinformační opatření s cílem utajit skutečný směr hlavního úderu vojsk. Období palebného zabezpečení přesunu vojsk musí vytvořit základní předpoklady k realizaci plánovaných úkolů. Z toho vycházejí také ustanovení Bojového řádu dělostřelectva ČSLA. K tomu je třeba ještě poznamenat, že první období palebného ničení bude závislé na konkrétní situaci i úkolech vojsk a nemusí být proto vždy organizováno a uskutečňováno.

Pro období **palebné přípravy zteče** je charakteristická centralizace úderů a palby RVD a letectva, soustředěných na plánovaném směru útoku na základě zámyslu (rozhodnutí) velitele divize. Potřeba dělostřeleckých hlavních k vedení palebné přípravy zteče zůstává i nadále normou jejich hustoty pro průlom a může být v rozmezí 110 až 150 hlavních na 1 km. Počet dělostřeleckých hlavních na 1 km úseku průlomu je zároveň limitující podmínkou pro jeho šířku. Potřebná hustota hlavních vychází z požadavku dostatečně spolehlivého umlčení nepřátelské obrany do hloubky brigád prvního sledu (6–8 kilometrů). Požadované procento umlčení nepřátelské obrany však nelze považovat za abstraktní pojem. I v těchto značně složitých podmínkách vedení palby je zapotřebí uplatnit všechny základní povinnosti velitelů a štábů při řízení palby — palbu řídit, opravovat a vyhodnocovat. Proto je nutné, aby náčelník a štáb raketového vojska a dělostřelectva divize včas informovali velitele divize o výsledcích palebné přípravy v úseku průlomu a v případě potřeby přijali opatření k dosažení požadovaného stupně umlčení v průběhu palebné podpory zteče.

Důležitým úkolem palebné přípravy zteče je vyřadit zejména protitankové prostředky a dělostřelecké baterie nepřítelů s důrazem na období, kdy útočící vojska přecházejí ke zteči předního okraje obrany. To vyžaduje dovedné a cílevědomé zplánovat strukturu palebných případů a jejich palebnou intenzitu.

Úkoly dělostřelectva v období **palebné podpory zteče** jsou na rozdíl od předcházejících období poněkud odlišné, různorodější, zároveň však vysoce náročné na přípravu, včasnost, přesnost a účinnost uskutečnění. Bojový řád dělostřelectva ČSLA legalizuje všechny uvedené způsoby palebného působení na nepřítel, které byly v uplynulých letech středem pozornosti v přípravě velitelů, náčelníků, štábů a dělostřeleckých jednotek, a které vplynuly ze změn v charakteru a kvalitě

obranu nepřítel. Jde zejména o uplatnění zásad pohyblivého palebného pásma, jeho variant a kombinací s postupným soustředováním palby. Při plánování palebné podpory zteče se musí projevit tvůrčí přístup náčelníka a štábu RVD divize při volbě jejích způsobů na základě pečlivé analýzy nepřátelské obrany i vlastních palebných možností.

Zcela mimořádný význam v tomto období palebného ničení má velení a těsná součinnost všech prostředků ničení se vševojskovými útvary. Vyžaduje to určitý stupeň decentralizace palby v divizi, která umožňuje pružněji řídit palebnou podporu zteče na směrech útoku praporů a pluků prvního sledu. O různorodosti způsobů palebné podpory zteče svědčí i nutnost odrazení nepřátelských protiútoků a protiztečí v hloubce nepřátelské obrany přehradnými a hromadnými palbami.

Posledním obdobím palebného ničení za útoku, které končí splněním dalšího úkolu divize, je **palebný doprovod vojsk útočících v hloubce nepřátelské obrany**. Ustanovení bojového řádu dělostřelectva ČSLA vycházejí z charakteru tohoto období, které se vyznačuje samostatným bojem vševojskových útvarů a jednotek na jednotlivých směrech, zvětšenou šířkou útočného pásma divize, ale také zvýšenou úhrozbou napadení vysoce přesnými zbraněmi nepřítel a použitím jeho záloh k postupnému obklíčení a zničení vojsk v útoku. To předpokládá posílit provosledové vševojskové útvary a jednotky divize odpovídajícím množstvím palebných prostředků, které zabezpečí jejich palebnou samostatnost. Bojový řád dělostřelectva ČSLA však vyžaduje i rychlou a pružnou centralizaci palby dělostřelectva v divizi, zvláště při odrazení protiúderů a protiztečí nepřítel a při zabezpečení ovládnutí důležitých čar a prostorů.

V minulých letech se projevovaly různé názory na konkrétnost plánování palebné činnosti v tomto období. Praxe ukazuje, že je výhodné i přes poměrně nízký objem a kvalitu zpráv o nepříteli v době plánování útoku stanovit úkoly palebného ničení v hloubce obrany nepřítel. Půjde zvláště o takové cíle (objekty), jako jsou komunikační uzly, soutěsky, přechody přes vodní toky (mosty), přehradné palby k zabezpečení udržení plánovaných čar a prostorů atd.

Palebné ničení nepřítel za útoku má kromě své obsahové struktury i časový rozměr. Jeho výhodou je možnost časového sládní úkolů jednotlivých prostředků ničení, zvláště raketového vojska, dělostřelectva a letectva i dalších. Zkušenosti ze cvičení svědčí o tom, že Grafikon

palebného ničení je účelným dokumentem vševojskového štábu k obsahovému a časovému vyjádření rozhodnutí velitele divize.

Obdobnou strukturu má i palebné ničení nepřítel v **obraně boji**. Rozdíl však spočívá v tom, že úkoly obranného boje divize nelze časově limitovat jako za útoku. Proto Bojový řád pozemního vojska ČSLA nehovoří o obdobích, ale o úkolech obranného boje, které vyplývají z logického sledu předpokládané činnosti útočícího nepřítel. Jejich sled i samotná realizace závisí na podmínkách, za jakých bude obrana zaujata a obranný boj veden. Jiná struktura palebného ničení bude v podmínkách, kdy vojska zaujmou obranu mimo přímý dotyk s nepřítel, jiná při vynuceném přechodu do obrany pod tlakem a v dotyku s ním.

Závažným úkolem, který vytváří podmínky k úspěšnému vedení obranného boje, je **palebná protipříprava**. Jejím cílem je především vyřadit z boje palebné prostředky, schopné působit do pásma obrany divize. V soudobých podmínkách to znamená, umlčovat a ničit i jednotlivé prvky průzkumných a palebných systémů nepřítel, jejichž činnost bude zpravidla zaměřena na vyřazení druhých sledů. Požadavky úspěšného a včasného splnění úkolů palebné protipřípravy vyžadují, aby plánující štáb (zpravidla štáb armády) soustředil na směr předpokládaného hlavního úderu nepřítel potřebné množství prostředků ničení, a to nejen pohybem, ale zejména palbou. K plánování palebné protipřípravy je nutné vzít v úvahu všechny kvalitativní změny, ke kterým došlo a postupně dále dochází ve výzbroji armád. Nelze vyloučit ani možnost, že bude nutné současně s provedením palebné protipřípravy plnit i druhý úkol — **palebné ničení nepřítel při přesunu a rozvíjení jeho vojsk**. Oba úkoly jsou značně náročné na množství prostředků ničení, potřebu munice, kvalitu průzkumných údajů a v neposlední řadě i na vysokou připravenost velitelů, náčelníků a štábů RVD k řízení boje podřízených útvarů a jednotek.

Důležitým předpokladem splnění těchto úkolů je udržení vysoké odolnosti bojových sestav raketového vojska a dělostřelectva. Tento požadavek řešíme nejen včasným ženijním vybudováním bojových sestav, vhodnou kombinací úderů a paleb RVD s údery letectva, ale i přípravou komunikací a promyšleným zplánováním a řízením manévru palebných jednotek.

Přechod k plnění dalšího úkolu — **palebnému odrazení nepřátelské zteče** — umožňuje široké uplatnění přímé střelby

jakožto vysoce efektivního způsobu ničení nepřítele. Použití prostředků přímé střelby zvýrazňuje nejen Bojový řád dělostřelectva ČSLA, ale i Pravidla střelby a řízení palby pozemního dělostřelectva. Jejich dovedné použití v součinnosti s prostředky ženijního vojska je významným činitelem ke snížení úderné síly útočícího uskupení nepřítele. Důležitým momentem při plnění těchto úkolů je udržení vysokého morálního a bojového ducha velitelů a obsluh, zejména protitankových prostředků, na což kladou bojové řady značný důraz.

V průběhu vedení obranného boje plní raketové vojsko a dělostřelectvo úkoly při **palebné podpoře bránících se vojsk v hloubce obrany**. Hlavní úsilí palebné činnosti musí být soustředěno na směr hlavního úderu nepřítele při současném vytváření podmínek pro úspěšnou podporu protiztečí a protiúderu. Palebné úkoly vyplývají jednak ze zámyslu velitele divize k vedení obranného boje a jednak ze situace, která se vytváří vlivem činnosti nepřítele na frontě. Jejich řízení na směr hlavního úderu nepřítele náčelník raketového vojska a dělostřelectva divize zpravidla centralizuje. Mimořádný význam při plnění těchto úkolů má dovedný manév-

silami a prostředky RVD, zvláště protitankových záloh na ohrožené směry k jejich přehrazení. Tato činnost však vyžaduje dokonalé sladění mezi všemi prostředky, které se na ničení tanků podílejí (RVD, letectvo, bojové vrtulníky a ženijní vojsko). Základem součinnosti je Grafikon palebného ničení nepřítele v obraně, který podle vývoje situace postupně upřesňujeme. Hlavním úkolem palebné činnosti RVD je způsobit nepříteli maximální ztráty a zastavit jeho útok. Údery a palbu je nutné soustředit na ten směr nebo do těch prostorů, které jsou pro obránce z hlediska vedení protizteče výhodné.

Palebné ničení nepřítele při vedení protiztečí má v podstatě stejné zásady jako při průlomu nepřátelské obrany. Vzhledem k pohyblivé fázi boje bude možné úkoly palebného ničení nepřítele splnit s nižším počtem sil a prostředků než při průlomu. Umožní to zejména jiný charakter cílů, jakož i kvalita a množství průzkumných údajů o nepříteli. K těmto skutečnostem je zptřebí při konkrétním plánování palebné činnosti RVD přihlídnout a volit takové způsoby a metody paleb, které zabezpečí splnění úkolu v daných podmínkách s co nejvyšší efektivností.

Již tato stručná charakteristika hlavních úkolů raketového vojska a dělostřelectva za útoku i v obraně, formulovaných bojovými řady ČSLA, je dostatečně průkazná svými vysokými profesionálními požadavky na velitele, náčelníky, štáby i jednotky. Splnění těchto náročných úkolů však umožňuje soudobá a vysoce výkonná bojová technika. První zkušenosti z aplikace bojových řádů získalo RVD již v průběhu uplynulého výcvikového roku, zejména na operačně strategickém cvičení Štít-84, v jehož průběhu se plně osvědčila všechna základní ustanovení těchto řádů.